

Cimitirele românești din Bistrița până la sfârșitul secolului al XIX – lea

Iosif UILĂCAN

Cuvinte cheie: Bistrița, sec. XVIII – XIX, evoluție urbanistică, cimitire

Mots-clef: Bistrița, XVIII –XIX siècles, evolution urbaine, cimetières

Pentru locuitorii Bistriței, trăitori în mileniul III, locurile de îngropare ale strămoșilor, adică cimitirele, dacă nu sunt complet necunoscute, sunt doar vag și imprecis localizate. Marele public nu poate fi interesat de o asemenea problemă, mai ales într-o societate în care se clamează zilnic preținse sau adevărate greutăți materiale și, deci, nici nu poate fi acuzat de o atare situație. Dar nici în rândul specialiștilor nu se remarcă un interes deosebit. Pentru diriguitorii comunității locale necunoașterea sau refuzul de a se informa au fost prilejuri de a maximiza beneficiile. Nu știm dacă și în folosul pecuniar al urbei sau numai în sens personal, pentru că de un interes superior, sufletesc, așa cum ar trebui, nu poate fi vorba. Situația actuală, de necrezut, în care zac în uitare, căsăpitate, acoperite de bălării și varii construcții, locurile considerate sacre în toate timpurile, mă îndreptățesc să fac această afirmație.

O istorie recentă bazată pe ateism și refuzul acceptării morții ca un dat firesc, o trecere spre veșnicie și răspundere în fața unei instanțe în care lamentările omenești nu mai au acoperire, a facilitat situația actuală, nedreaptă, a uitării voite sau nevoite de care au parte vechile cimitire românești din Bistrița. La aceasta poate fi adăugată diferențierea confesională de astăzi. Cimitirele românești la care facem referire aparțineau confesiunii greco-catolice. După Revoluția din Decembrie 1989, Biserica Unită a fost restaurată, dar demersurile acesteia nu s-au îndreptat și înspre menținerea și semnalizarea corespunzătoare a unor locuri la care ar fi fost obligată. Sau dacă au existat asemenea încercări nouă nu ne sunt cunoscute. Mai poate fi adăugată și ignoranța cetățenilor români din Bistrița despre rolul și locul bisericii greco-catolice în istoria românilor. Apoi, evident, tendința spre hedonism a lumii actuale nu admite și aspecte care s-ar împotrivi acestui curs nefiresc al istoriei. Și de aceea este mai confortabilă necunoașterea.

Punctul de plecare în studiul de față îl constituie un memoriu al credincioșilor greco-catolici bistrițeni, din 28 octombrie 1899, înaintat reprezentanței orașului Bistrița și intitulat *Reprezentarea comunității bisericii greco-catolice din Bistrița în cauza cimiteriului central*. Memoriul, asupra căruia vom reveni spre final, a fost semnat de către protopopul greco-catolic Alexandru Silași, care a păstorit creștinii uniți în perioada 1864-1901. După cum rezultă din titlul întâmpinării de mai sus, obiectul îl constituie cimitirul comun al orașului Bistrița, dar el menționează și etapele finale ale existenței cimitirelor românești, confesionale.

Cimitirul comun al orașului, numit *Cimitirul Central*, a luat ființă ca o necesitate în urma epuizării terenurilor alocate cimitirelor confesionale: greco-catolic, evanghelic-luteran și romano-catolic. În anul 1873, o epidemie de holeră a bătuit orașul în lunile iulie-septembrie, soldându-se cu peste 80 de victime numai din rândul românilor. Cu acel an a fost interzisă îngroparea în cimitirul românesc „din sus de oraș”. Pentru mărirea aceluși cimitir, românii bistrițeni au făcut demersuri către primăria orașului în mai multe rânduri. Pentru că administrația orășenească refuza preluarea cheltuielilor, biserica unită a cumpărat două parcele în imediata vecinătate a cimitirului confesional greco-catolic. Cu toate acestea, în 1883 și 1885, reprezentanța orașului opune, din nou, veto-ul său sub pretextul că locul cumpărat nu corespundea cerințelor sanitare. Nu atât de grijuliu era consiliu orășenesc atunci când aproba extinderea cimitirelor evanghelic-luteran și romano-catolic, aflate în intravilanul orașului Bistrița. Cimitirul romano-catolic ocupa un spațiu restrâns în continuarea celui evanghelic-luteran, la colțul format de străzile Cimitirului și Constantin Roman Vivu.

Iosif Uilăcan

Liceul Sanitar Bistrița

e-mail: iosifullacan@yahoo.fr